

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

«Наукові підходи до вивчення аутизму, системна допомога дітям раннього та дошкільного віку з розладами аутистичного спектра»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	другого (магістерського) рівня (назва освітнього рівня, ОКР)
освітніх програм	016.00.02 Втручання при аутизмі (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації	_____
	(назва спеціалізації)

Київ – 2024

Поля форми	Опис поля форми
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка	Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти	Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка; Таран Оксана Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.
Програма Екзамену з дисципліни	«Наукові підходи до вивчення аутизму, системна допомога дітям раннього та дошкільного віку з розладами аутистичного спектра»
Курс	5
Спеціальність(спеціалізація)	Спеціальна освіта <ul style="list-style-type: none"> • Втручання при аутизмі
Форма проведення: Письмова/усна/комбінована	Письмова: тестові питання закритої та відкритої форми в системі електронного навчання Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (в ЕНК «Наукові підходи до вивчення аутизму, системна допомога дітям раннього та дошкільного віку з розладами аутистичного спектра»)
Тривалість проведення:	80 хвилин
Максимальна кількість балів:40 балів	40 балів
Критерії оцінювання	<p style="text-align: center;">Типи питань</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 закритих тестових питань теоретичного рівня – правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 1 бал. Максимум 10 балів за правильну відповідь на кожне питання. • 5 закритих тестових питань аналітичного рівня – правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 3 бали. Максимум 15 балів за правильну відповідь на кожне питання.

	<ul style="list-style-type: none"> • 3 відкриті тестові питання, що передбачають вирішення практичного завдання – правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 5 балів. Максимум 15 балів за правильну відповідь на кожне питання. <p style="text-align: center;">Критерії оцінювання:</p> <p><i>Питання першого типу.</i> У відповіді студента оцінюється правильність відповіді.</p> <p><i>Питання другого типу.</i> У відповіді студента оцінюється вміння критично мислити та здійснювати аналіз проблеми.</p> <p><i>Питання третього типу.</i> У відповіді студента оцінюється орієнтація на знання з курсу (2 бали), обґрунтованість відповіді з опорою на теоретичні знання курсу (2 бали) та творчий підхід до розв'язання завдання (1 бал).</p>
Перелік допоміжних матеріалів:	-
Орієнтовний перелік питань:	<p><i>Питання репродуктивного характеру:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте суть трансформації уявлень про аутизм: зміна термінів та розуміння особливостей цього порушення розвитку. 2. Які спільні та відмінні характеристики дітей з аутизмом було надано засновниками науки про аутизм Л. Канером та Г. Аспергером? 3. Подайте змістовний перелік ознак РАС у дітей раннього віку. 4. Подайте визначення, чим високофункційні особи з аутизмом вирізняються від низькофункційних; конкретизуйте це у прикладах. 5. Дайте загальну характеристику діагностичних методик для встановлення діагнозу РАС. 6. Представте систему методів з науково доведеною ефективністю для осіб з РАС. 7. Розкрийте основи та зміст підходу з науково доведеною ефективністю ТЕАСН. 8. Напишіть вичерпне визначення аутизму як особливого виду дизонтогенезу.

9. Деталізуйте таку характеристику РАС, як стереотипії, а також розкрийте функції цих стереотипій для осіб з РАС.
10. Деталізуйте таку характеристику РАС, як нерівномірність розвитку. У яких сферах розвитку дітей з РАС виявляється ця нерівномірність.
11. Дайте відповідь на питання: у чому новизна підходу щодо аутизму сучасного класифікатора хвороб (DSM-V) на відміну від застарілих (DSM-IV та МКБ-10).
12. У чому принципова відмінність підходу «Міжнародний класифікатор функціонування» від традиційних підходів до підтримки осіб з особливими освітніми потребами.
13. Розкрийте зміст виразу «Стійкий дефіцит соціальної комунікації та соціальної взаємодії» (у контексті аутизму).
14. Розкрийте зміст думки про те, що розлади аутистичного спектра не залежать від рівня інтелектуального розвитку; відповідь обґрунтуйте.
15. Дайте характеристику скринінгової методики СНАТ.
16. Напишіть про особливості диференційних методик для осіб з РАС.
17. Представте порядок встановлення діагнозу «РАС».
18. Розкрийте особливості розвитку психомоторної сфери у дітей з РАС.
19. Надайте перелік спільних дій фахівців та батьків щодо визначення стану розвитку дитини з РАС та формулювання актуальних цілей їхнього навчання і розвитку.
20. Надайте перелік спільних дій фахівців та батьків щодо розроблення ІПР для дитини з РАС.
21. Надайте перелік спільних дій фахівців та батьків щодо здійснення супроводу дитини з РАС у закладі освіти.
22. Надайте перелік спільних дій фахівців та батьків щодо проведення моніторингу динаміки розвитку дитини з РАС.

23. Розкрийте особливості розвитку соціально-емоційної сфери у дітей з РАС.
24. Розкрийте особливості розвитку комунікативно-мовленнєвої сфери у дітей з РАС.
25. Представте підходи до вибудовування співпраці фахівців з батьками аутичних дітей.
26. Представте шляхи активізації вербальної та невербальної комунікації.
27. Розкрийте умови соціально-емоційного розвитку дітей раннього й дошкільного віку з РАС.
28. Сформулюйте вимоги до учасників міждисциплінарної команди супроводу щодо розвитку соціальних якостей у дитини з РАС.
29. Сформулюйте головні завдання психомоторного розвитку дітей раннього й дошкільного віку з РАС.
30. Представте 3-4 теорії аутизму, а також уявлення про чинники порушень розвитку при аутизмі.

Питання аналітичного характеру:

1. Розробіть алгоритм впровадження системної допомоги дітям з РАС та їхнім родинам з опорою на міжнародні орієнтири.
2. Доведіть, що назва «розлади аутистичного спектра» є більш сучасною й доречною, аніж попередні терміни «синдром аутизму» або «ранній дитячий аутизм».
3. Представте, як у новому класифікаторі порушень розвитку DSM V втілено наукові дослідження щодо РАС, порівнявши його з попереднім переліком діагностичних критеріїв аутизму.
4. Представте двосторонній процес налагодження продуктивної взаємодії між фахівцями і батьками, що відображає послідовні кроки організованої ними допомоги дитині з аутизмом.
5. Вибудуйте ієрархію найнеобхідніших заходів для дитини з РАС у контексті

	<p>послідовної допомоги для неї. Обґрунтуйте свою думку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Представте порівняльний аналіз аутизму як порушення розвитку та подібних до нього порушень (3-4 приклади). 7. Обґрунтуйте, чому в дітей з аутизмом є складнощі у розвитку мовлення, спираючись на особливості їхньої психічної організації. 8. Поясніть, що означає фраза про РАС «наскрізне порушення розвитку». Дайте розгорнуту відповідь з деталізацією. 9. Поясніть, чому важливо підкреслювати, що аутизм має неврологічну (а не психіатричну) природу. 10. Поясніть, що треба сформулювати у дитини з РАС для того, щоб вона могла виявляти стійкість уваги? 11. Поясніть причини того, що змінилося уявлення про аутизм, що знайшло втілення у новому класифікаторі хвороб (DSM-V). Які нові орієнтири надає це нове уявлення про аутизм щодо організації допомоги дітям з РАС. 12. Поясніть, що треба вміти дитині з РАС для того, щоб вона була здатна витримувати сидіти за партою тривалий час? 13. Серед ранніх ознак розладів аутистичного спектра ретельно прокоментуйте ті, які заслуговують на особливу увагу. Обґрунтуйте свою відповідь. 14. Зробіть порівняльну характеристику осіб з шизофренією та осіб з РАС, у якій треба подати принципово різні їхні прояви. Обґрунтуйте важливість уміння розбиратися у цих відмінностях. 15. Наведіть 5 переваг того, що фахівці та батьки дітей з РАС мають працювати у режимі командного супроводу. 16. Як Ви розумієте вираз «якість життя». Поясніть, чому саме треба приділити найбільшу увагу для того, щоб якість життя дитини з аутизмом підвищилася?
--	---

17. Зробіть перелік необхідних складників стратегії втручання для допомоги дітям з аутизмом.
18. Поясніть, що треба вміти дитині з РАС для того, щоб вона була здатна витримувати емоційне та фізичне навантаження у закладі освіти?
19. Поясніть, яка особливість розвитку осіб з аутизмом зумовлює їхній успіх в оволодінні електронікою? Як педагоги мають організувати ефективні заняття з аутичними дітьми з опорою на ці їхні особливості розвитку?
20. Дайте відповідь на питання: чим можна пояснити успіх осіб з аутизмом у таких видах діяльності, як малювання, математика, музичне мистецтво, наукові дослідження?
21. Доведіть, що у моделі системної допомоги дітям з аутизмом однаково цінними є як зовнішні, так і внутрішні ресурси.
22. Обґрунтуйте, чому важливо здійснювати роботу з нормалізації психофізіологічного стану дитини з РАС задля її подальшого навчання і розвитку. Конкретизуйте, що саме має бути на цьому етапі у центрі уваги фахівців та батьків.
23. Дайте відповідь на питання: які спеціальні уміння має мати команда супроводу дітей з аутизмом на відміну від команд супроводу дітей з іншими особливими освітніми потребам?
24. Дайте відповідь на питання: Які першочергові дії треба зробити команді супроводу для позитивних зрушень дітей з РАС у плані соціальної адаптації?
25. Дайте відповідь на питання: яким напрямом розвитку у плані підготовки дітей з аутизмом до інклюзивного навчання треба надати перевагу?
26. Сформулюйте поради учасникам команди супроводу дитини з РАС щодо того, яким чином варто застосовувати для її розвитку стратегії емоційної саморегуляції.

27. Дайте пояснення, чому серед методів з науково доведеною ефективністю для осіб з аутизмом найбільшу частку мають методи поведінкового напрямку?
28. Сформулюйте алгоритм проведення першої зустрічі з сім'єю дитини з аутизмом.
29. Доведіть, що розуміння аутизму з ракурсу різних підходів (поведінкового, біологічного і когнітивного) може сприяти впровадженню ефективної підтримки дітей з РАС.
30. Наведіть наукове обґрунтування, чому для осіб з РАС доречно застосовувати метод «Візуальна підтримка»?

Питання практичного характеру:

1. Розробити модель «Умови ефективного розвитку соціально-емоційної сфери у дітей дошкільного віку з РАС».
2. Дайте рекомендації фахівцям, як підготувати: 1) дитину з РАС до закладу дошкільної освіти; 2) заклад освіти до освітнього процесу дитини з РАС.
3. Розробіть алгоритм роботи фахівця, який здійснює корекційно-розвивальні заняття, з опорою на головні критерії методів з науково доведеною ефективністю для дітей раннього та дошкільного віку з РАС.
4. Складіть 5 порад для батьків щодо того, як стати справжніми учасниками освітнього процесу дитини з РАС у закладі дошкільної освіти.
5. Опишіть 4 прийоми нормалізації психофізіологічного стану дитини з аутизмом.

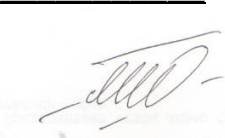

Екзаменатор

(підпис)

Екзаменатор

(підпис)

Завідувач кафедри

.....(підпис)

Скрипник Тетяна Вікторівна

Таран Оксана Петрівна

Мартинчук Олена Валеріївна